

Železnična nesreča pri Vuzenici
dné 17. rožnika l. 1898.

drugem odseku razpravlja o stalni naselitvi Hrvatov v te pokrajine pod vodstvom petero bratov in dveh sester. Po Prokopiju, Mauriciju, Konstantinu Porfirigenetu in drugih virih pripoveduje pisatelj o kulturnih odnošajih pri Slovanih sploh, a pri Hrvatih posebej, kolikor se sploh ta loči od one. Zanimivo je, kako misli profesor Klaič o Samovi državi: trdi namreč, da je Samo vladal plemenu Hrvatov. Ta trditev se naslanja na zanimivo in temeljito njegovo razpravo „Ime Hrvat“, katera je izšla pred nedavnim. Nečemo oporekati učenemu zgodovinarju, vendar pa ni prav verjetno, da je bilo pleme hrvaško takrat tako jako, da bi bilo naseljeno po vseh krajih Samove države, katera se je po njegovi trditvi širila po celem današnjem Češkem, Moravskem, Gališkem in po alpskih deželah, posebno po Štajerskem, Koroškem in Kranjskem. Potem se opisujejo vse županije hrvaške na severu in jugu po Hrvatih zavzetega prostora. Počasi se širi med Hrvati tudi luč zapadne prosvete, dobé posebnega papeževega poslanca, da jih pokrsti, in sicer — prve med Slovani.

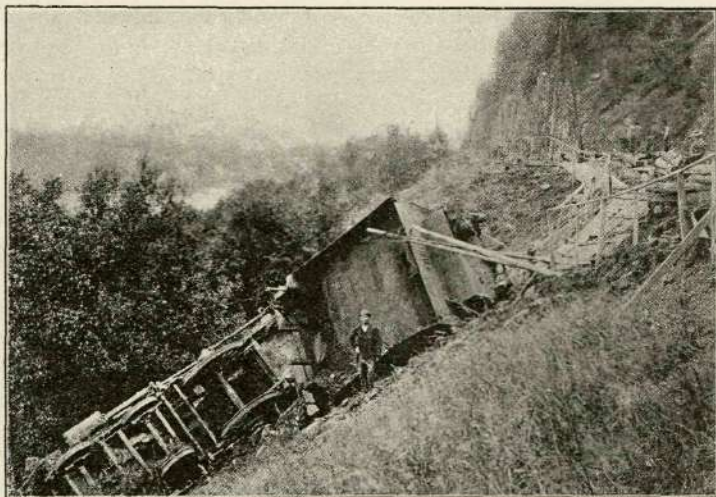
Frankovska doba je zanimivo opisana, vendar pa se ne razlikuje opis mnogo od Smičičklasovega. Prav pesniški je opisana borba Ljudevita Posavskega s Franki in njegov propad vsled izdajstva kneza Borne. Z Ljudevitom Posavskim je padla tudi Posavska Hrvaška; zemlja je združena s furlansko markgrofijo. Sedaj nastopi v zgodovini

Bela Hrvaška (Dalmacija) kot matica zemlje, a na čelu vladarji Vladislav in Mojslav, Trpimir in Domogoj. Za to dobo je imel pisatelj malo virov, vendar jo je razjasnil popolnoma in posebno še delovanje sv. Cirila in Metoda po Hrvaškem.

Od prvega kralja hrvaškega Tomislava (924) pa do vlade Arpadovičev (1102) je mogel porabiti pisatelj več virov in posebno mnogo in temeljitih razprav pokojnega dr. Račkega, zato je doba narodne dinastije prvokrat prav natančno opisana. O Tomislavu in Petru Krešimiru piše učeni zgodovinar z velikim ponosom: saj sta pa tudi bila oba vladarja brez dvoma največja hrvaška kralja. Ta ponos se še posebno opaža radi tega, ker je izza te

sijajne dobe hrvaške zgodovine moral pisatelj omeniti pad narodne dinastije z bok domačega izdajstva. Z ostro besedo kritikuje pisatelj ravnanje onih hrvaških velikašev, ki so se zbrali okoli novega kralja tuje krvi, pa hoteli preliti celó kri za tujca, niso se pa marali okleniti narodnega kralja Petra Svačića.

Po kratkem odseku na koncu te perijode o državnih uredbah in o razvitku krščanske cerkve na Hrvaškem po raziskavanju dr. Račkega se nadaljuje arpadovska doba (1102—1301). Doslej te dobe ni še nobeden tako obširno opisal kakor profesor Klaič. Vendar pa ta doba vkljub Klaičevi duhoviti pisavi ni zanimiva, saj je znano, da so bili Arpadoviči sploh slabi vladarji in da je Hrvaška pod njihovo vlado pretrpela mnogo hudega. Najlepši je iz cele

Železnična nesreča pri Vuzenici
dné 17. rožnika l. 1898.